

АГРОЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС В УМОВАХ ПВЗВТ

Радзівська Світлана Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
Національна академія управління
ORCID: 0000-0002-3680-7952
svitrad98@ukr.net

Висвітлено агроекологічні аспекти торгівлі товарами України з країнами ЄС в умовах функціонування Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі. Теоретичною та методологічною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, праці провідних українських та зарубіжних учених. Для досягнення мети було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, серед яких: метод експертних оцінок, методи порівняльного, статистичного та графічного аналізу тощо. Інформаційну базу роботи становлять наукові публікації іноземних і вітчизняних вчених, офіційні публікації ЄС та Державної служби статистики України. Представлено детальний аналіз динаміки товарної структури експорту-імпорту з країнами ЄС протягом 2016-2021 років. Виявлено тренди динаміки питомої ваги основних товарних груп у торгівлі України з країнами ЄС. Досліджено стан розвитку зовнішньоторговельних зв'язків між Україною та країнами ЄС з фокусуванням на продукції агропромислового комплексу та харчової промисловості, яка становить майже 30% від загального обсягу експорту України до країн ЄС. Наголошено, що Спільна аграрна політика ЄС переглядається і змінюється задля того, щоб вирішувати нові проблеми суспільства – економічні, соціальні, а також сприяти вирішенню проблем збереження навколишнього середовища та зміни клімату, в той час як в Україні відповідні програми, стратегії тощо мають здебільшого декларативний характер й не трансформуються в конкретні механізми щодо їх практичного запровадження. Розкрито особливості Спільної аграрної політики ЄС на 2023-2027 рр., яка має такі основні цілі: забезпечити справедливий дохід фермерів; підвищити конкурентоспроможність; покращити позиції фермерів у ланцюгах харчової промисловості; підтримувати кліматичну ситуацію; підтримувати навколишнє середовище у певних параметрах; сприяти збереженню природи та біорізноманіття; залучати фермерів нового покоління; підтримувати сільські регіони; підвищувати якість продуктів харчування; підвищувати рівень знань та сприяти впровадженню інновацій. Обґрунтовано необхідність використання досвіду ЄС як для модернізації аграрної та зовнішньоторговельної політик України, так і для імплементації з метою впровадження передових практик в нашій державі.

Ключові слова: ПВЗВТ між Україною та ЄС, товарна структура експорту, товарна структура імпорту, продукція агропромислового комплексу та харчової промисловості, аграрна політика, зовнішньоторговельна політика, Спільна аграрна політика ЄС.

DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.3.2>

Постановка проблеми у загальному вигляді. Підписання Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом (ЄС) сприяло більш тісному співробітництву між країнами, відкрило нову сторінку у зовнішньоекономічних відносинах, які, як містять нові можливості, так і характеризуються наявністю певних викликів для національної економіки, особливо з огляду на необхідність більш ефективної реалізації інтеграційного потенціалу України. У такому контексті особливою актуальністю набуває також проблематика напрацювань практичних пропозицій стосовно формування і реалізації державних політик щодо повоєнної реконструкції економіки України в умовах посилення розвитку двосторонніх та багатосторонніх торгово-економічних зв'язків України з країнами-членами ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці агроекологічних, соціо-екологічних, соціально-економічних та інших аспектів зовнішньої торгівлі України в контексті необхідності вдосконалення її регулювання присвячено чимало праць вітчизняних економістів, серед яких Алимов О.М., Амоша О.І., Бородіна О.М.,

Гаврилишин Б.Д., Галасюк В.В., Гальчинський А.С., Геєць В.М., Голян В.А., Гриценко А.А., Гужва І.Ю., Єрохін С.А., Зверяков М.І., Іванов Є.І., Кіндзерський Ю.В., Кораблін С.О., Лукінов І.І., Мандибура В.О., Чухно А.А.. Висвітленню розвитку інтеграційних зв'язків України з країнами ЄС присвячено публікації багатьох науковців, серед яких Дахно І.І., Дудченко М.А., Кістерський Л.Л., Лук'яненко Д.Г., Новицький В.Є., Пирожков С.І., Румянцев А.П., Сіденко В.Р., Тарасевич В.М., Ус І.В.

У роботі Бородіної О.М. та Прокопи І.В. підкреслюється, що частка виробництва сільськогосподарської продукції на засадах агроекології залишається незначною, при цьому зазначається, що в Україні домінує тип індустріалізованого сільського господарства, зосередженого на вирощуванні обмеженого набору експорторієнтованих культур, яке супроводжується виснажливим використанням земельних та інших природних ресурсів і деструктивним впливом на довкілля й соціальний розвиток села. Як показали події воєнного часу, він виявився вразливим до зовнішніх впливів і таким, що недостатньо забезпечує стійкість агропродовольчої системи

[1, с. 83]. Так, у науковій праці розкрито соціоекономічні чинники агроекологічного переходу до сталого аграрного і сільського розвитку, напрями їх активізації для формування стійких агропродовольчих систем, визначено основні завдання вітчизняного агроекологічного розвитку, серед яких інституціалізація всіх його форм, зміцнення стабільності, опору зовнішнім чинникам та інклюзивності існуючих агропродовольчих систем усіх рівнів, сприяння поширенню агроекологічних практик малих виробників [1].

Регуляторній зовнішньоекономічній політиці у сфері АПК присвячено роботу Мельник Т.М. та Головачової О.С., в якій економісти доводять, що така політика вимагає складних рішень щодо організації аграрного ринку, заходів державної підтримки, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, реалізації продукції та розвитку сільських територій [4].

У праці Молдаван Л.В. наголошено, що держава несе відповідальність за продовольчу безпеку свого суспільства і забезпечення зайнятості своїх громадян; державні важелі впливу повинні відігравати подвійну роль: з одного боку, створювати умови, за яких самі виробники будуть зацікавлені в підвищенні екологічної безпечності свого виробництва, а з іншого – спонукати до дотримання екологічно безпечних технологій у контексті соціальної відповідальності за продовольчу безпеку країни і збереження сприятливого для життя людини природного середовища [5, с. 86].

Формування цілей статті. Мета статті полягає у висвітленні агроекологічної складової торгівлі товарами України з країнами ЄС в умовах функціонування Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, серед яких: метод експертних оцінок; структурного, порівняльного, статистичного, графічного аналізу тощо.

Результати дослідження. Спочатку розглянемо особливості розвитку зовнішньоторговельних зв'язків України з країнами ЄС, починаючи з 2016 р., в контексті функціонування ПВЗВТ між Україною та ЄС. Так, у табл. 1 подано динаміку експорту та імпорту товарів і послуг України до ЄС в умовах функціонування ПВЗВТ.

Наведені у табл. 1 основні показники зовнішньої торгівлі демонструють, що ПВЗВТ має позитивний вплив на

розвиток інтеграційного потенціалу України, адже динаміка двосторонньої торгівлі як товарами, так і послугами характеризується тенденцією до збільшення, виключенням є через об'єктивні причини період розгортання пандемії COVID-19. Спостерігаємо значне покращення ситуації вже у 2021 році. Констатуємо, що *експорт товарів у 2021 р. збільшився на 49,36%, а імпорт товарів – на 25,21% порівняно із 2020 роком. Отже, позитивним є і те, що інтеграційні відносини розвиваються здебільшого шляхом посилення експорту.*

Зауважимо, що Державна служба статистики України для уникнення подвійного обліку обсяги товарів та послуг з країнами ЄС розраховує за формулою: усього (товари і послуги) = товари + послуги – вартість послуг з переробки товарів з метою реалізації за кордоном [7, с. 8]. Враховуючи, що питома вага експорту товарів у всьому експорті товарів та послуг України перевищує 80%, а у зовнішньоторговельних відносинах із країнами ЄС характеризується тенденцією до збільшення (табл. 2), у межах даного дослідження сфокусуємо увагу на аналізі динаміки експорту та імпорту товарів.

Представлені у табл. 3 розрахунки демонструють, що питома вага експорту товарів України до країн ЄС у всьому товарному експорті України коливається в межах 36,47% – 42,58%, однак характеризується тенденцією до зниження ($y = -0.096x + 39.713$) протягом аналізованого періоду.

Частка імпорту товарів з країн ЄС у всьому товарному імпорті України (табл. 4), коливається у межах 39,87% – 43,67%, характеризується також тенденцією до зниження ($y = -0.5269x + 43.241$).

У табл. 5 подано динаміку товарної структури експорту України до ЄС. Згідно з даними Державної служби статистики України, **у 2016 р. найбільші обсяги експорту до країн ЄС склали продукція агропромислового комплексу та харчової промисловості – 30,5% від загального обсягу експорту**; чорні метали – 19,9%; електричні та механічні машини – 14,7%; мінеральні продукти – 10,8%. **У 2016 р. серед товарів АПК та харчової промисловості найбільша частка експорту припадала на зернові культури – 31,0% від загального обсягу товарів АПК (у т.ч. кукурудза – 24,8%, пшениця – 4,7%), жири та олії тваринного або рослинного походження – 29,2%** (олія соняшникова – 26,1%), насіння і плоди олійних рослин – 14,7% [7, с. 7]. Беручи до уваги, що торгівля продукцією АПК

Таблиця 1 – Динаміка експорту та імпорту товарів і послуг України з країнами ЄС, млн дол. США

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Експорт товарів	13496,3	17533,4	20157,0	20122,7	17938,1	26793,0
Експорт послуг	3004,9	3452,7	3979,9	3864,6	3825,4	4423,0
Імпорт товарів	17140,8	20799,4	23216,5	24242,3	23125,5	28954,3
Імпорт послуг	2421,6	2532,5	3355,8	3118,1	2407,4	3333,4

Джерело: [7]

Таблиця 2 – Динаміка питомих ваг експорту товарів в експорті товарів та послуг України до країн ЄС, %

2016	2017	2018	2019	2020	2021
85.27	86.98	87.26	87.66	86.28	88.56

Джерело: розраховано автором за [7]

Таблиця 3 – Динаміка експорту товарів України до країн ЄС у всьому товарному експорті України протягом 2016-2021 рр., млн дол. США, %

	2016	2017	2018
Товарний експорт всього, млн. дол. США	36361,7	43264,7	47334,9
Експорт товарів до країн ЄС, млн. дол. США	13496,3	17533,4	20157,0
та його питома вага у всьому товарному експорті України, %	37,12	40,53	42,58
	2019	2020	2021
Товарний експорт всього, млн. дол. США	50054,6	49191,8	68072,3
Експорт товарів до країн ЄС, млн. дол. США	20122,7	17938,1	26793,0
та його питома вага у всьому товарному експорті України, %	40,20	36,47	39,36

Джерело: розраховано автором за [3; 7]

Таблиця 4 – Динаміка імпорту товарів з країн ЄС у всьому товарному імпорті України, 2016-2021 рр., млн дол. США, %

	2016	2017	2018
Товарний імпорт всього, млн. дол. США	39249,8	49607,2	57187,6
Імпорт товарів з країн ЄС, млн. дол. США	17140,8	20799,4	23216,5
та його питома вага у всьому товарному імпорті України, %	43,67	41,93	40,60
	2019	2020	2021
Товарний імпорт всього, млн. дол. США	60800,2	54336,1	72843,1
Імпорт товарів з країн ЄС, млн. дол. США	24242,3	23125,5	28954,3
та його питома вага у всьому товарному імпорті України, %	39,87	42,56	39,75

Джерело: розраховано автором за [3; 7]

та харчової промисловості є пріоритетною для України, і наша держава планує отримати членство у ЄС, актуальності набуває необхідність слідувати прикладу регіонального об'єднання. **Спільна аграрна політика ЄС переглядається і змінюється задля того, щоб вирішувати нові проблеми суспільства – економічні, соціальні, а також сприяти вирішенню проблем збереження навколишнього середовища та зміни клімату** [8]. В результаті реформування Спільної аграрної політики ЄС з метою її модернізації, спрощення та підвищення ефективності, питання, пов'язані із здійсненням екологічних та кліматичних заходів зайняли центральне місце в Спільній аграрній політиці ЄС, піднявшись на політичному порядку денному через зобов'язання ЄС діяти відповідно до Паризької кліматичної угоди та Цілей сталого розвитку ООН, адже Паризька угода визначає цілі ЄС щодо скорочення викидів до 2030 року, у досягнення яких має внести свій внесок сільське господарство [10]. В Україні ж спроба розпочати законодавчо-нормативне забезпечення створення екологоорієнтованої структури сільськогосподарських угідь була здійснена в Концепції збалансованого розвитку агроєкосистем на період до 2025 року. У ній передбачалося, зокрема, зменшити площі орних земель до 37-41 % території країни шляхом виведення з ріллі деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених сільськогосподарських угідь. У Державній цільовій програмі розвитку українського села на період до 2015 року ставилося завдання стимулювати вилучення з інтенсивного використання зазначених угідь, оптимізувати структури посівних площ і сівозміни з метою підвищення продуктивності сільськогосподарських земель, запобігання ерозійним процесам і відтворення родючості ґрунтового покриву. **Однак в Україні ці заходи не тран-**

сформувалися в конкретні механізми щодо їх практичного запровадження і, як наслідок, залишилися невиконаними [5, с. 88-89].

Як зазначає Молдаван Л.В., в Україні домінуючу роль у формуванні глибоко спеціалізованого сільсько-господарського виробництва відіграють трансконтинентальні й національні агро-промислово-торговельні компанії, адже саме через їх вплив протягом 2000-2010 рр. було здійснено безпрецедентне розширення посівних площ олійних і частково зернових культур. Якщо у 2000 р. частка цих культур у структурі посівних площ займала 62,1%, що корелюється з науковими рекомендаціями і практикою країн із сівозмінним землеробством, то до 2010 р. ситуація різко змінилася – частка зросла до 81,3%, а протягом наступних 10 років – до 87,4% [5, с. 74]. У 2000-х роках Україна порівняно з початком 1990-х років позбулася чистих парів, значних площ кормових культур (з 11,3 до 1,5 млн га), а також частини овочевих і плодово-ягідних культур. Натомість посіви олійно-технічних збільшилися з 3,5 млн до понад 9,3 млн га, з них посівні площі соняшнику зайняли 6,6 млн га (2021 р.), що майже на 2 млн га більше за посівні площі цієї культури всіх країн ЄС, разом узятих. До 80% його посівів розміщено в Степовій зоні й прилеглих до неї східних областях Лісостепової зони. Їх питома вага в структурі посівних площ тут становить 30–40%, решту 50–57% займають зернові [5, с. 75].

Як вказують розрахунки (табл. 5), серед товарів АПК та харчової промисловості основу товарної структури експорту України до ЄС протягом функціонування ПВЗВТ формують такі товарні групи (рис. 1): **І. Живі тварини; продукти тваринного походження** (питома вага коливається в межах 1,31% – 1,88% й характеризується тенденцією до збільшення ($y = 0.0303x + 1.514$);

II. Продукти рослинного походження (частка у межах 14,3% – 22,26%, має тенденцію до збільшення ($y = 0.1283x + 17.223$); **III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження** (5,67% – 10,29%, має тенденцію до збільшення ($y = 0.2006x + 7.5947$); **IV. Готові харчові продукти** (частка коливається у межах 4,0% – 5,55%, має тенденцію до зменшення ($y = -0.1146x + 5.2127$) протягом аналізованого проміжку часу. Необхідно звернути увагу, що значне збільшення площі гумусопоглинаючих культур (кукурудзи, соняшнику) з одночасним зменшенням гумусоутворюючих культур (зернобобових, багаторічних трав) стало вагомим чинником посилення деградації сільськогосподарських угідь в Україні [5, с. 75]. Розрахунки підтверджують, що сировинна спрямованість експорту залишається актуальною проблемою для України: спостерігається тенденція до збільшення питомої ваги продукції АПК із низькою часткою доданої вартості у всьому експорті України до країн ЄС, в той час як відбувається зниження питомої ваги готових харчових продуктів у всьому товарному експорті до країн ЄС протягом аналізованого часу – з 5,21% у 2016 р. до 4% у 2021 р. відповідно. Як підкреслюють Мельник Т.М., Головачова О.С., у ЄС вимоги щодо безпеки продовольства та кормів, ветеринарного, фітосанітарного контролю, охорони здоров'я, захисту навколишнього середовища часто використовуються з протекціоністськими цілями. Найбільша кількість санітарних та фітосанітарних заходів ЄС застосовує переважно щодо імпорту живих тварин і продуктів тваринного та рослинного походження. Крім того, ЄС має можливість використовувати спеціальні захисні заходи (СПЗ) для 539 тарифних ліній, 40% з яких становить агропродовольча продукція [4, с. 14].

До основних тенденцій міжнародної торгівлі, зокрема, належать: посилення протекціонізму розвинених країн за одночасної лібералізації доступу до аграрних ринків країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою; концентрація зусиль країн на імпортозаміщенні в аграрній сфері задля реалізації завдань продовольчої безпеки; посилення позицій транснаціональних корпорацій на глобальних ринках аграрної продукції (нині з-поміж 100 найбільших ТНК світу 9 працюють в аграрній сфері, натомість у 2007 р. їх було лише 3); уповільнення темпів зростання зовнішньої торгівлі продукцією АПК та зменшення її частки в структурі світових торговельних потоків за умов зростання абсолютних обсягів поставок (середньорічний темп зростання обсягів експорту агропродовольчих продуктів за період з 1995 по 2013 рр. становив 1,04%, тоді як обсяги поставок промислових товарів зростали у середньому на 8% щороку); збільшення частки технічних культур в експорті країн, що розвиваються, внаслідок зростання попиту виробників енергоресурсів у розвинених країнах [4, с. 13].

Необхідно погодитися із Молдаван Л.В. стосовно того, що глибоко спеціалізоване з ознаками монокультури експортоорієнтоване сільське господарство за своєю природою не може виконувати не лише екологічні, а й соціальні функції. До останніх, насамперед, відносяться забезпечення суспільства фізіологічно необ-

хідними продовольчими товарами відповідної якості на рівні продовольчого суверенітету і підтримка продуктивної зайнятості сільського населення. Розширюючи посіви олійних і частково зернових культур за рахунок кормових угідь, підприємства відповідно позбувалися тваринництва. Поголов'я великої рогатої худоби зменшилося проти 1990 р. у 8 разів, у тому числі корів – у 5, овець і кіз – у 7, поголів'я свиней – у 3 рази [5, с. 80]. Споживання пересічним жителем України м'яса і м'ясопродуктів, молока і молокопродуктів є значно нижчим від науково обґрунтованої норми. Крім того, споживання плодів і ягід, які для організму людини слугують основним джерелом вітамінів, також суттєво відстає від нормативного показника [5, с. 82].

Як бачимо на рис.1, ключова роль серед обраних вище товарних груп належить другій – **II. Продукти рослинного походження**, де значну частку представлено саме двома сировинними позиціями: 10 зерновими культурами та 12 насінням і плодами олійних рослин, на що також вказують дані, представлені у табл. 5. Отже, варто зазначити, що залишаються актуальними проблеми, на яких українські економісти наголошують не один рік поспіль, а саме: спрощення експортної структури внаслідок зменшення частки готових харчових продуктів; зростання частки імпорту у внутрішньому споживанні некритичних продовольчих товарів через відсутність технологічного і структурного реформування (табл. 6; рис. 4); нерозвиненість інфраструктури заготівлі та збуту продукції; украй низький сукупний рівень підтримки виробників через жорсткі зобов'язання в рамках угод СОТ та недостатній порівняно з багатьма країнами рівень тарифного захисту [4, с. 13]. У дослідженні Галасюка В.В., здійсненому в 2018 р., наголошено, що у товарному експорті України до ЄС переважають сировина та продукція первинного рівня обробки: сільгоспсировина (зерно, насіння, олія) – 40%; метали – 25%, мінеральні продукти – 15%. При цьому, експорт машинобудівних товарів ледь дотягує до 5%. В імпорті з ЄС простежується зворотна тенденція – більше половини його обсягів становить наукоємна високотехнологічна продукція з високим рівнем доданої вартості (засоби наземного транспорту, електричні машини, виробниче обладнання, складні хімічні сполуки, фармацевтичні препарати) [2].

Проаналізуємо динаміку питомої ваги товарних груп V, VI, VII, IX (табл. 5) експорту товарів України у всьому її експорті до країн ЄС (рис. 2): **V. Мінеральні продукти** (питома вага коливається в межах 10,77% – 14,5% й характеризується тенденцією до збільшення ($y = 0.404x + 11.363$) здебільшого завдяки збільшенню експорту товарної позиції 26 *руди, шлак і зола*; **VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості** (частка коливається у межах 2,46%–3,5%, характеризується тенденцією до збільшення ($y = 0.1757x + 2.2733$); **VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них** (0,79% – 1,57%, має тенденцію до збільшення ($y = 0.1374x + 0.5507$); **IX. Деревина і вироби з деревини** (4,76% – 5,81%, характеризується тенденцією до зменшення ($y = -0.0089x + 5.2927$) протягом аналізованого проміжку часу.

Таблиця 5 – Товарна структура експорту України до країн ЄС, 2016-2021 рр., млн. дол. США, %

Товарна група	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Тренд 2016-2021
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	176.3	282.5	378.9	347.1	304.1	395.8	$y=32.3x+201.07$
	1.31	1.61	1.88	1.72	1.7	1.5	$y=0.0303x+1.514$
II. Продукти рослинного походження	2037.6	3025.4	3694.9	4480.0	3369.3	3835.7	$y=308.78x+2326.4$
	15.1	17.26	18.33	22.26	18.78	14.3	$y=0.1283x+17.223$
<i>у тому числі</i>							
10 зернові культури	1278.4	1709.3	2223.1	2628.5	1663.5	1934.8	$y=101.43x+1551.3$
12 насіння і плоди олійних рослин	607.0	1095.2	1163.5	1539.4	1144.7	1479.2	$y=139.58x+682.96$
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	1204.3	1475.7	1143.8	1544.5	1845.7	2362.6	$y=208.63x+865.88$
	8.92	8.42	5.67	7.68	10.29	8.8	$y=0.2006x+7.5947$
IV. Готові харчові продукти	703.4	865.2	908.5	942.5	996.4	1079.9	$y=66.003x+684.97$
	5.21	4.93	4.5	4.68	5.55	4.0	$y= - 0.1146x+5.2127$
V. Мінеральні продукти	1453.3	2286.5	2704.1	2697.1	2069.5	3893.3	$y= 329.77x+1363.1$
	10.77	13.04	13.41	13.4	11.54	14.5	$y= 0.404x+11.363$
<i>у тому числі</i>							
26 руди, шлак і зола	963.3	1544.9	1818.0	1772.8	1451.0	3012.1	$y= 283.35x+768.64$
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	342.7	531.4	655.5	696.2	427.1	581.4	$y= 26.323x+446.92$
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	354.2	430.9	583.4	559.9	552.3	931.2	$y= 92.163x+246.08$
	2.62	2.46	2.89	2.78	3.08	3.5	$y= 0.1757x+2.2733$
<i>у тому числі</i>							
30 фармацевтична продукція	14.0	14.6	21.7	23.4	17.8	21.5	$y= 1.3943x+13.953$
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	106.1	144.3	183.7	203.8	195.4	421.6	$y= 50.026x+34.06$
	0.79	0.82	0.91	1.01	1.09	1.57	$y= 0.1374x+0.5507$
<i>у тому числі</i>							
39 пластмаси, полімерні матеріали	89.7	124.5	163.6	179.6	173.4	380.9	$y= 46.249x+23.413$
IX. Деревина і вироби з деревини	784.6	835.2	1043.7	1004.9	980.8	1436.9	$y= 104.56x+648.4$
	5.81	4.76	5.18	4.99	5.47	5.36	$y= - 0.0089x+5.2927$
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	3092.3	3751.8	4437.6	3796.6	3102.9	6355.2	$y= 392.19x+2716.7$
	22.91	21.4	22.01	18.87	17.29	23.7	$y= - 0.3291x+22.182$
<i>у тому числі</i>							
72 чорні метали	2683.3	3191.4	3715.2	3145.6	2393.3	5428.7	$y= 307.52x+2349.9$
73 вироби з чорних металів	269.7	354.1	479.2	439.8	390.6	596.8	$y= 48.731x+251.14$
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	1978.8	2484.5	2859.4	2825.0	2746.5	3190.9	$y= 194.63x+1999.6$
	14.66	14.17	14.19	14.04	15.31	11.9	$y= - 0.3009x+15.098$
<i>у тому числі</i>							
84 реактори ядерні, котли, машини	366.1	441.3	488.0	516.4	522.6	617.4	$y= 43.68x+339.09$
85 електричні машини	1612.7	2043.2	2371.4	2308.6	2140.0	2573.5	$y= 143.76x+1671.7$
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плаваючі засоби	122.3	158.8	159.9	203.4	231.4	255.9	$y= 26.551x+95.687$
	0.91	0.91	0.79	1.01	1.29	0.96	$y= 0.046x+0.8173$
<i>у тому числі</i>							
87 засоби наземного транспорту, крім залізничного	39.5	37.9	51.4	44.4	40.0	53.7	$y= 2.0086x+37.453$
ЕКСПОРТ ТОВАРІВ ДО ЄС, млн. дол. США та його ПИТОМА ВАГА у всьому товарному експорті України, %	13496.3	17533.4	20157.0	20122.7	17938.1	26793.0	$y= 1933.2x+12574$
	37.12	40.53	42.58	40.20	36.47	39.36	$y= -0.096x+39.713$

Джерело: розраховано автором за [7]

Отже, серед обраних для аналізу товарних груп, як бачимо на рис. 2, найважливішу роль відіграють такі товари: 26 руди, шлак і зола (товарна група V. Мінеральні продукти), товарна група IX. Деревина і вироби з деревини, що також свідчить про наявність сировинної спрямованості експорту та необхідність подолання цієї проблеми шляхом розвитку вітчизняних переробних та високотехнологічних галузей промисловості.

Розглянемо також динаміку питомої ваги товарних груп XV, XVI, XVII, (табл. 5) експорту товарів України

у всьому її експорті до країн ЄС (рис. 3): **XV. Недорогоцінні метали та вироби з них** (питома вага коливається в межах 17,29% – 23,7% й характеризується тенденцією до зменшення ($y = -0.3291x + 22.182$); **XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання** (частка коливається у межах 11,9% – 15,31% і також характеризується тенденцією до зменшення ($y = -0.3009x + 15.098$); **XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плаваючі засоби** (питома вага – у межах 0,79% – 1,29%, має тенденцію до

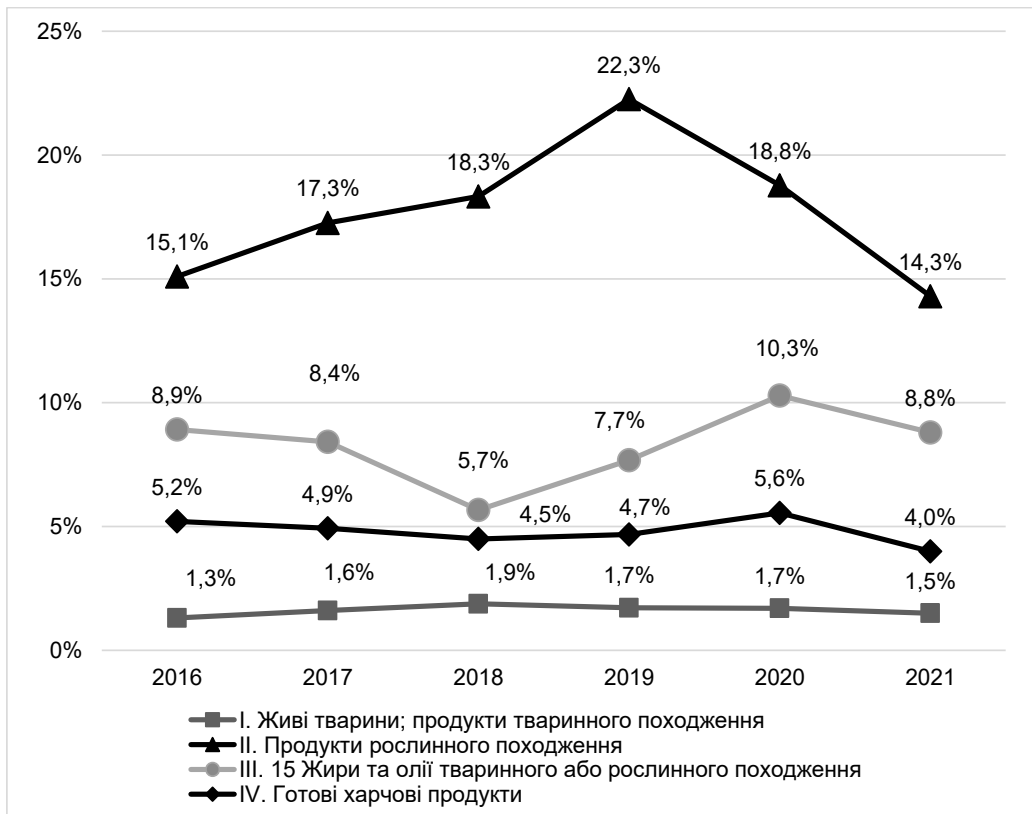

Рисунок 1 – Динаміка питомої ваги товарних груп I-IV експорту товарів України у всьому її експорті до країн ЄС, %, 2016-2021 рр.

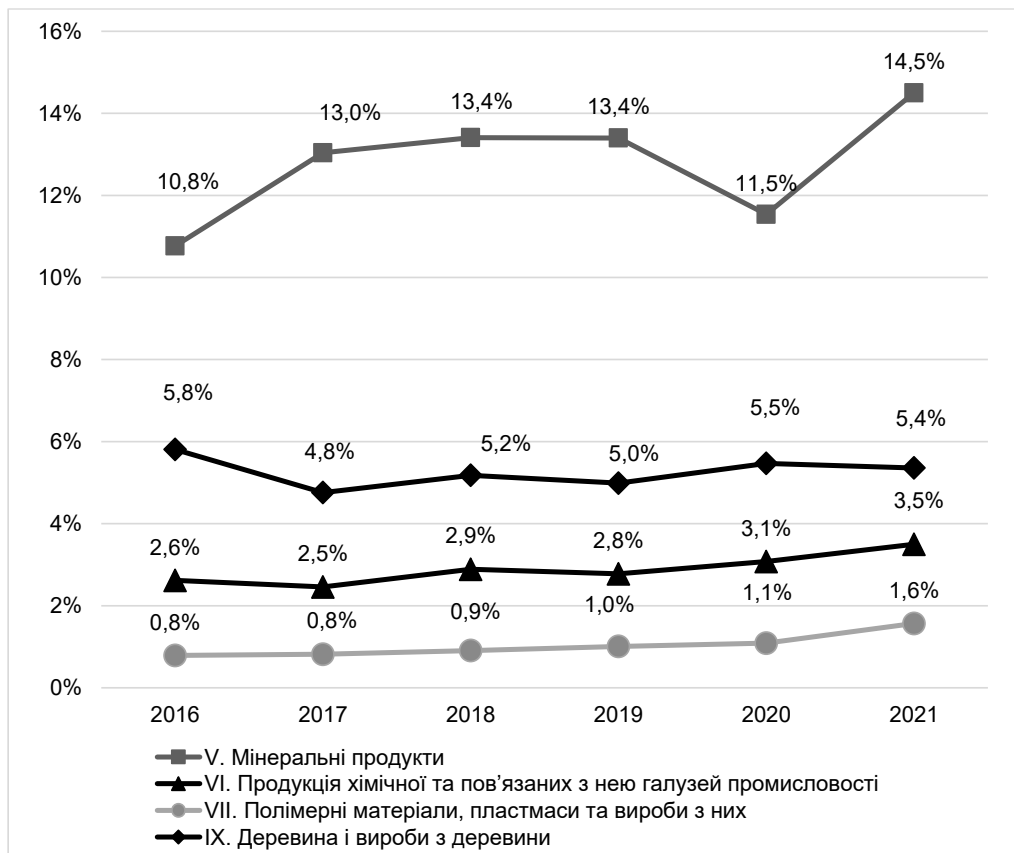

Рисунок 2 – Динаміка питомої ваги товарних груп V, VI, VII, IX експорту товарів України у всьому її експорті до країн ЄС, %, 2016-2021 рр.

збільшення ($y = 0.046x + 0.8173$) протягом аналізованого проміжку часу. Тобто, як видно з даних табл. 5 та проілюстровано на рис. 3, лівова частка ключової групи XV. Недорогоцінні метали та вироби з них належить саме чорним металам. Варто підкреслити, що чорні метали – це сировина, яка посідає чільне місце у вищезазначеній групі.

Таким чином, у 2021 р. згідно із нашими розрахунками, здійсненими за даними Державної служби статистики України, найбільші обсяги експорту до країн ЄС складала продукція таких основних товарних груп II. Продукти рослинного походження – 14,3%; III. Жири та олії тваринного або рослинного походження – 8,8%; V. Мінеральні продукти – 14,5%; XV. Недорогоцінні метали та вироби з них – 23,7%; XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 11,9% від загального товарного обсягу експорту України до країн ЄС.

Перейдемо до розгляду табл. 6, яка містить динаміку товарної структури імпорту товарів в Україну із країн ЄС. Згідно з даними Державної служби статистики України, у 2016 р. найвагоміші обсяги імпорту із країн ЄС склали механічні та електричні машини – 21,1% від загального обсягу імпорту, продукція хімічної промисловості – 17,8%, мінеральні продукти – 15,2%, товари АПК та харчової промисловості – 10,0% [7, с. 7].

Як вказують розрахунки (табл. 6), основу товарної структури імпорту в Україну з ЄС в умовах ПВЗВТ

формують такі товарні групи (рис. 4, 5): IV. Готові харчові продукти (питома вага коливається в межах 5,59% – 8,09% й характеризується тенденцією до збільшення ($y = 0.5366x + 4.8053$); V. Мінеральні продукти (8,92% – 15,2%, має тенденцію до зменшення ($y = -1.1774x + 16.719$), де на особливу увагу заслуговують 27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки; VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (17,16% – 18,66%, має тенденцію до збільшення ($y = 0.2094x + 17.055$); VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них (частка коливається у межах 6,73% – 7,97% й характеризується тенденцією до зменшення ($y = -0.0963x + 7.7287$).

Очевидно, що у результаті глибокої спеціалізації збільшився імпорт окремих видів продовольчих товарів, для виробництва яких є всі умови у вітчизняних підприємствах. Наразі Україна на 30% залежить від імпорту молока, м'яса і вироблених з них продуктів. Це межа, за якою втрачається продовольчий суверенітет. Нині ми завозимо живу худобу, збільшуємо обсяги імпорту овочів і фруктів. Орієнтація великих господарств на експорт, нарощування посівних площ швидкоозкупних і менш трудомістких зернових і олійних культур, монополізація в регіонах каналів збуту продукції призвели не лише до недостатнього забезпечення внутрішнього ринку певними видами продукції, що не могло не вплинути на зростання цін на продовольство, а й до постійного вивільнення зайнятих у підприємствах працівників [5, с. 82, 84].

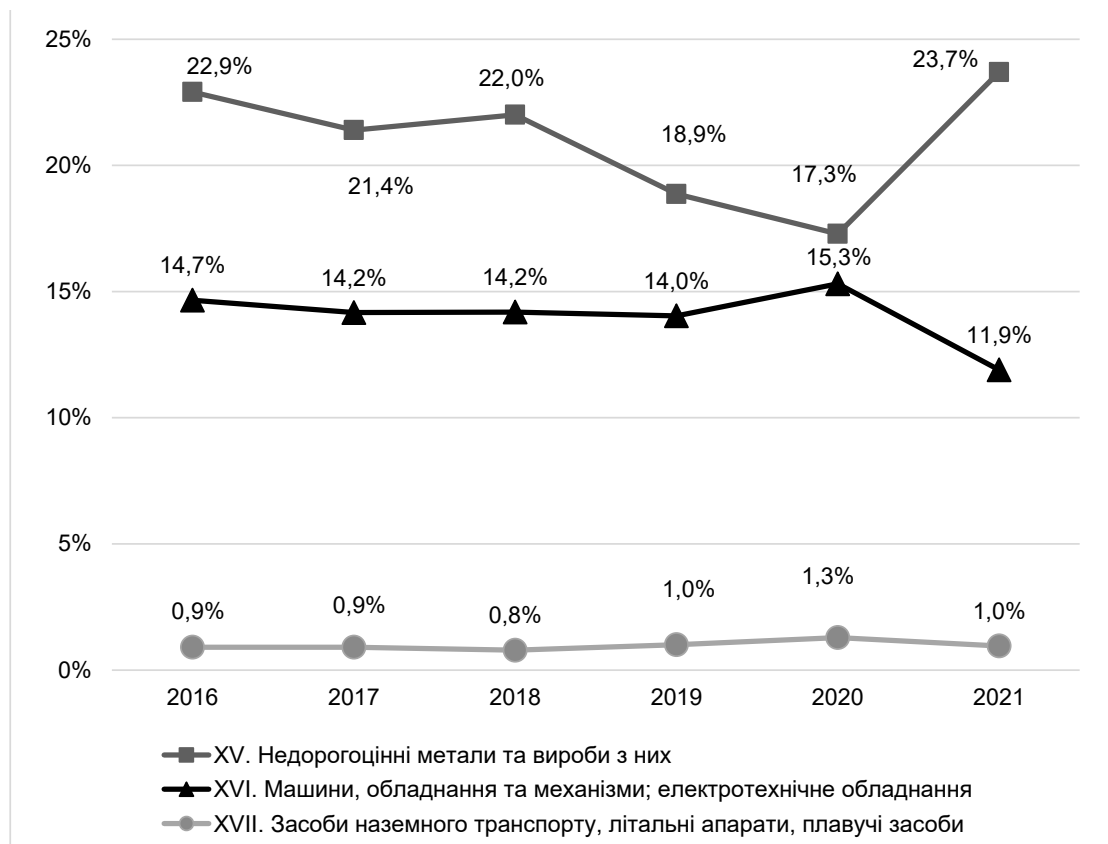

Рисунок 3 – Динаміка питомої ваги товарних груп XV, XVI, XVII експорту товарів України у всьому її експорті до країн ЄС, %, 2016-2021 рр.

Таблиця 6 – Товарна структура імпорту України з країн ЄС, 2016-2021 рр, млн дол. США, %

Товарна група	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Тренд 2016-2021
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	263.1	328.8	431.1	507.8	612.2	753.8	$y = 96.583x + 144.76$
	1.54	1.58	1.85	2.03	2.65	2.6	$y = 0.2483x + 1.1727$
II. Продукти рослинного походження	421.0	470.0	484.6	580.2	619.7	658.4	$y = 49.477x + 365.81$
	2.46	2.26	2.1	2.32	2.68	2.27	$y = 0.0151x + 2.2953$
<i>у тому числі</i>							
10 зернові культури	105.6	113.0	117.2	117.7	92.8	91.9	$y = -3.6743x + 119.23$
12 насіння і плоди олійних рослин	110.6	128.8	140.8	139.8	128.3	146.3	$y = 5.0286x + 114.83$
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	56.0	53.1	60.0	68.9	69.7	88.6	$y = 6.3343x + 43.88$
	0.33	0.26	0.26	0.28	0.3	0.31	$y = 0.0011x + 0.286$
IV. Готові харчові продукти	971.4	1161.9	1444.8	1684.0	1870.4	2263.2	$y = 252.11x + 683.58$
	5.67	5.59	6.2	6.73	8.09	7.82	$y = 0.5366x + 4.8053$
V. Мінеральні продукти	2604.0	3117.6	3272.9	2798.0	2063.9	3240.4	$y = -12.971x + 2894.9$
	15.2	15.0	14.1	11.18	8.92	11.19	$y = -1.1774x + 16.719$
<i>у тому числі</i>							
26 руди, шлак і зола	2.8	6.1	8.8	9.2	7.6	11.4	$y = 1.3686x + 2.86$
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	2539.5	3042.9	3193.0	2721.6	2006.5	3175.3	$y = -11.474x + 2820$
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	3047.5	3569.5	4017.7	4384.7	4314.3	5298.7	$y = 395.93x + 2719.7$
	17.78	17.16	17.3	17.53	18.66	18.3	$y = 0.2094x + 17.055$
<i>у тому числі</i>							
30 фармацевтична продукція	1136.5	1291.7	1418.7	1562.7	1714.0	2016.4	$y = 166.01x + 942.29$
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	1365.9	1567.0	1701.6	1682.7	1650.4	2216.1	$y = 128.07x + 1249.1$
	7.97	7.53	7.33	6.73	7.14	7.65	$y = -0.0963x + 7.7287$
<i>у тому числі</i>							
39 пластмаси, полімерні матеріали	1120.0	1275.2	1387.1	1340.4	1309.4	1781.0	$y = 96.026x + 1032.8$
IX. Деревина і вироби з деревини	119.5	134.9	153.4	151.9	158.6	215.1	$y = 15.646x + 100.81$
	0.7	0.65	0.66	0.61	0.69	0.74	$y = 0.0077x + 0.648$
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	877.5	1041.8	1228.5	1325.6	1202.9	1520.2	$y = 108.4x + 820.03$
	5.12	5.01	5.29	5.3	5.2	5.25	$y = 0.0351x + 5.072$
<i>у тому числі</i>							
72 чорні метали	245.3	269.5	324.3	339.9	332.0	389.6	$y = 26.417x + 224.31$
73 вироби з чорних металів	291.4	359.3	411.1	470.0	378.0	488.1	$y = 31.386x + 289.8$
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	3624.2	4535.1	5134.8	5435.6	4957.6	5881.4	$y = 367.27x + 3642.7$
	21.14	21.80	22.12	21.73	21.44	20.31	$y = -0.1606x + 21.985$
<i>у тому числі</i>							
84 реактори ядерні, котли, машини	2409.5	2962.1	322.5	3335.0	3014.7	3864.8	$y = 298.48x + 1606.8$
85 електричні машини	1214.7	1573.0	1909.4	2100.5	1942.9	2016.6	$y = 151.72x + 1261.8$
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	1520.3	2251.6	2320.0	3367.4	2682.9	3521.0	$y = 352.71x + 1376.1$
	8.87	10.83	9.99	13.46	11.6	12.16	$y = 0.6351x + 8.9287$
<i>у тому числі</i>							
87 засоби наземного транспорту, крім залізничного	1457.1	2172.3	2227.3	3255.3	2549.8	3271.9	$y = 320.99x + 1365.5$
ІМПОРТ ТОВАРІВ З ЄС, млн. дол. США та його ПИТОМА ВАГА у всьому товарному імпорті України, %	17140.8	20799.4	23216.5	25012.2	23125.5	28954.3	$y = 1938.3x + 16257$
	43.67	41.93	40.60	41.14	42.56	39.75	$y = -0.4906x + 43.325$

Джерело: розраховано автором за [7]

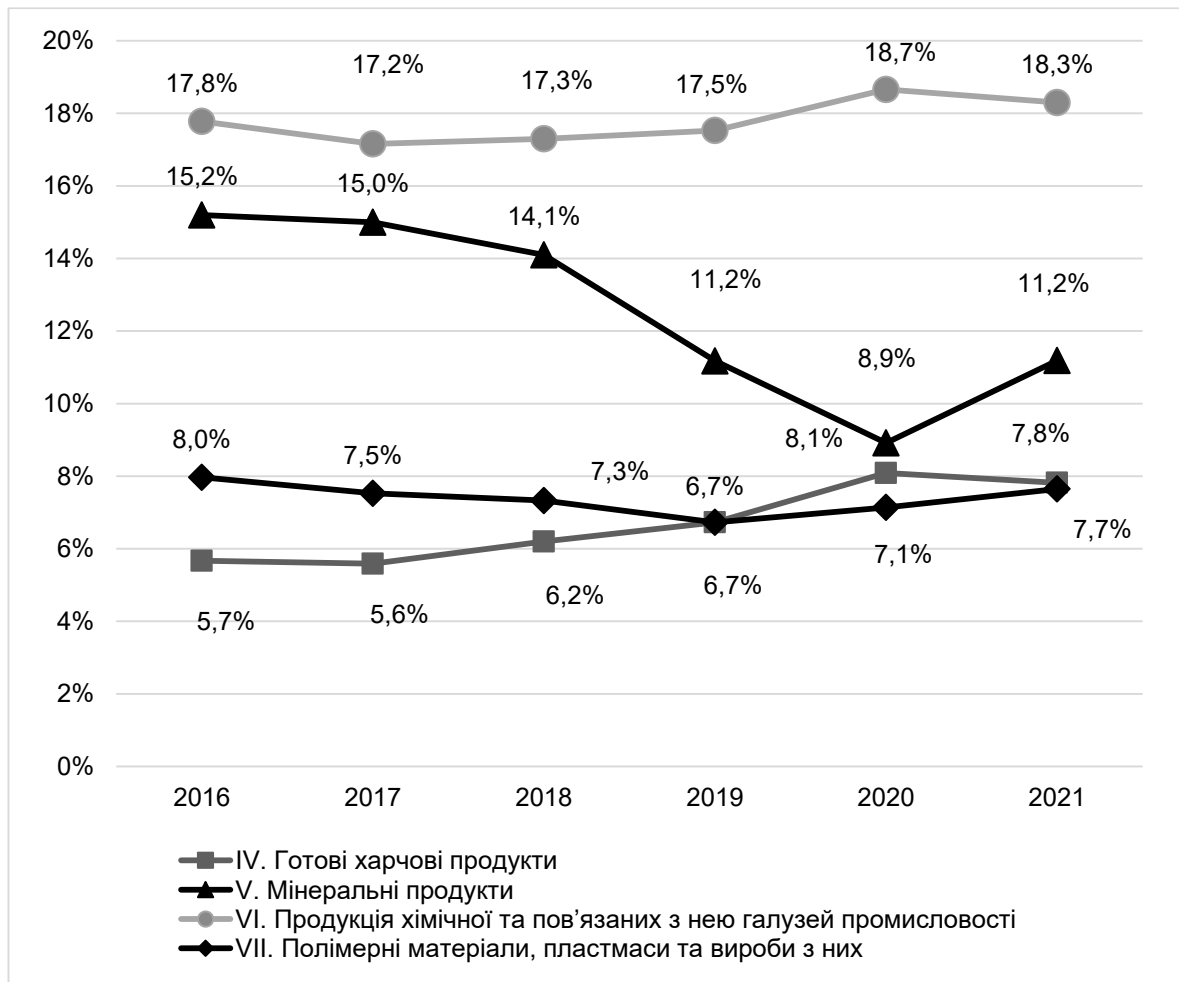

Рисунок 4 – Динаміка питомої ваги товарних груп IV, V, VI, VII імпорту товарів в Україну в усьому її імпорті товарів з країн ЄС, %, 2016-2021

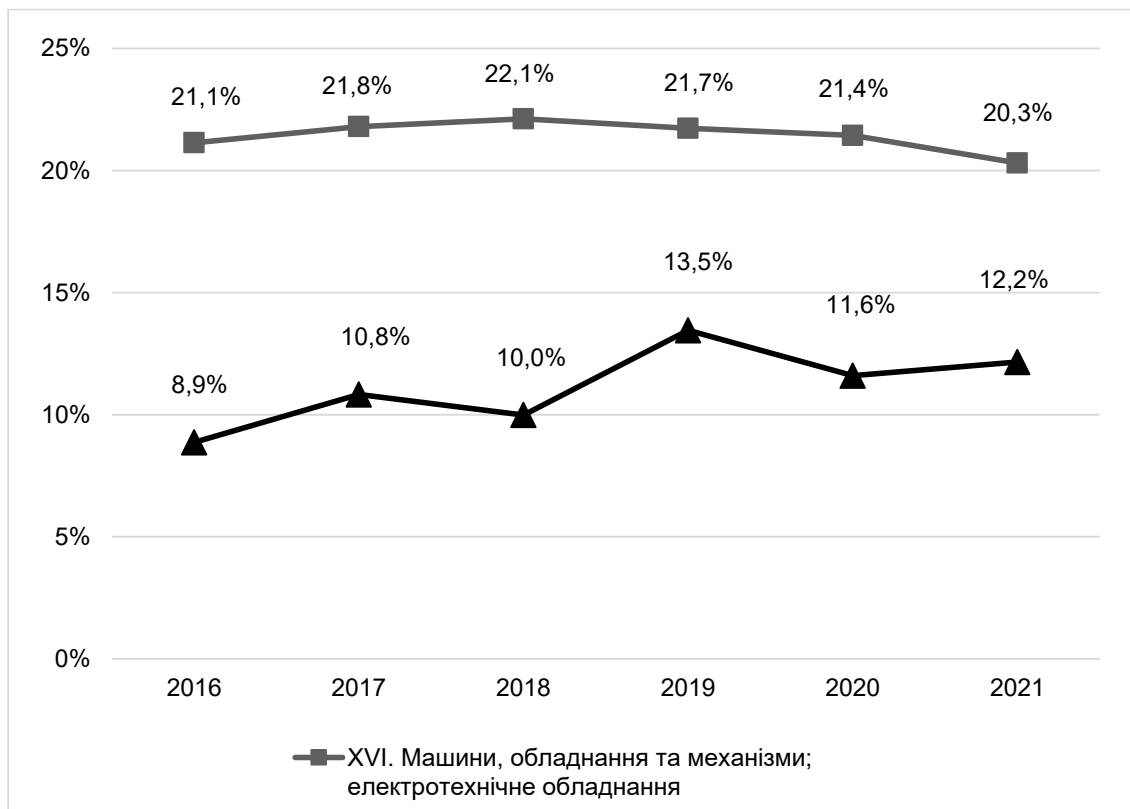
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання (частка коливається у межах 20,31% – 22,12% і характеризується тенденцією до зменшення ($y = -0.1606x + 21.985$); **XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плаваючі засоби** (8,87% – 13,46%, має тенденцію до збільшення ($y = 0.6351x + 8.9287$) протягом аналізованого проміжку часу.

Варто звернути увагу, що понад 75% сільськогосподарської техніки Україна імпортує, не дивлячись на можливості використання й розвитку наявних виробничих потужностей. Аналіз розрахунків (табл. 6) підтверджує важливість розвитку переробної промисловості та здійснення термінової індустріалізації аграрної сфери. При цьому необхідно брати до уваги, що особливо в умовах глобалізації у національних держав та їх систем управління актуалізується функція забезпечення конкурентоспроможності товарів та послуг як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, де ключову роль відіграє підвищення їхньої технологічності. Напрями підвищення економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу повинні охоплювати механізми регулювання і підтримки модернізації машинобудівного комплексу з акцентом на оздоровлення економіки. До них насам-

перед необхідно віднести: 1) активну і багатосторонню діяльність держави, ефективність діяльності відповідних органів управління на різних рівнях; 2) інтенсивність ринкового саморегулювання; 3) формування відносин між підприємствами машинобудування і державою; 4) розвиток системи “державна – наука – освіта – бізнес”; 5) політику великих фінансових структур і банківського сектора [6, с. 65].

2 грудня 2021 року було офіційно ухвалено угоду про реформу Спільної аграрної політики (САП) ЄС. Нове законодавство, яке набрало чинності 1 січня 2023 року, відкриває шлях до більш справедливої, екологічної та більш ефективної САП, яка має такі основні цілі: 1) забезпечити справедливий дохід фермерів; 2) підвищити конкурентоспроможність; 3) покращити позиції фермерів у ланцюгах харчової промисловості; 4) підтримувати кліматичну ситуацію; 5) підтримувати навколишнє середовище у певних параметрах; 6) сприяти збереженню природи та біорізноманіття; 7) залучати фермерів нового покоління; 8) підтримувати сільські регіони; 9) підвищувати якість продуктів харчування; 10) підвищувати рівень знань та сприяти впровадженню інновацій [9].

Висновки. Зовнішньоекономічна політика держави має бути спрямована на значне як кількісне, так і якісне

Рисунок 5 – Динаміка питомої ваги товарних груп XVI, XVII імпорту товарів в Україну в усьому її імпорті товарів з країн ЄС, %, 2016-2021

покращення товарної структури експорту та імпорту України. Оскільки торгівля продукцією АПК та харчової промисловості є пріоритетною для розвитку національної економіки та ефективної реалізації інтеграційного

потенціалу України, наша держава має використати досвід ЄС щодо розроблення та імплементації Спільної аграрної політики ЄС, фокусуючись на основних цілях, з метою впровадження передових практик в Україні.

Список використаної літератури:

1. Бородіна О.М., Прокопа І.В. Соціоекономічна складова розвитку сільського господарства і села на засадах агроекології: науково-прикладні аспекти. *Економіка України*. 2023. № 5. С. 82—96. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.05.082>
2. Галасюк В.В. Проблеми розвитку зовнішньоекономічної співпраці України з ЄС в умовах Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі. Трансформація фінансової системи та обліку в умовах інноваційної глокалізації національної економіки: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 25-26 жовтня 2018 року). Одеса : «Друкарський дім», 2018. С. 167–168.
3. Зовнішня торгівля України у 2016–2021. Стат. зб. Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
4. Мельник Т.М., Головачова О.С. Регуляторна зовнішньоекономічна політика у сфері АПК: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Economic Annals-XXI*. 2015. Вип. 3-4(2). С. 12–16. URL: <http://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/04/ea-V150-03.pdf>
5. Молдаван Л.В. Соціо-екологічні наслідки агропродовольчої спеціалізації України: причини і способи їх усунення. *Економіка України*. 2023. № 7. С. 72—94. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.07.072>
6. Редька О.З. Економічна безпека машинобудування агропромислового комплексу України. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. Т. 22. Вип. 3. С. 62–66. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_3_14
7. Співробітництво між Україною та країнами ЄС у 2016-2021 роках. Стат. зб. Київ. 2017-2022. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
8. Kengyel Á. (2022) Would Renationalisation and Co-financing of the Common Agricultural Policy Be Justified? *Intereconomics*, vol. 57, p. 113–119. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10272-022-1038-5>
9. Key policy objectives of the CAP 2023-27. The common agricultural policy: 2023-27. Agriculture and rural development. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27/key-policy-objectives-cap-2023-27_en
10. Matthews A. (2018) The CAP in the 2021–2027 MFF Negotiations. *Intereconomics*, vol. 53, pp. 306–311. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10272-018-0773-0>

References:

1. Borodina O., Prokopa I. (2023) Sotsioekonomichna skladova rozvytku sil'skoho hospodarstva i sela na zasadakh ahroekolohiyi: naukovy-prykladni aspekty [Socio-economic component of agriculture and rural development on the basis of agroecology: scientific and applied aspects]. *Economy of Ukraine*, no. 5, pp. 82–96. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.05.082>
2. Halasiuk V.V. (October 25-26, 2018) Problemy rozvytku zovnishn'oekonomichnoyi spivpratsi Ukrayiny z EU v umovakh Pohlyblenoyi ta vseosyazhnoyi zony vil'noyi torhivli [Problems of the development of foreign economic cooperation of Ukraine with the EU in the conditions of the DCFTA]. *Transformatsiya finansovoyi systemy ta obliku v umovakh innovatsiy-noyi hlokalizatsiyi natsional'noyi ekonomiky: zb. nauk. pr. za materialamy Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi*. Odesa: "Printing house", pp. 167–168.
3. Foreign trade of Ukraine in 2016–2021. (2022) The State Statistics Service of Ukraine. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>
4. Melnyk T., Golovachova O. (2015) Foreign trade and regulatory policy in agriculture: national and international experience. *Economic Annals-XXI*, vol. 3–4(2), pp. 12–16. Available at: <http://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/04/ea-V150-03.pdf>
5. Moldavan L. (2023) Sotsio-ekolohichni naslidky ahroprodovol'choyi spetsializatsiyi Ukrayiny: prychny i sposoby yikh usunennya [Socio-environmental consequences of Ukraine's agri-food specialization: causes and ways to eliminate them]. *Economy of Ukraine*, no. 7, pp. 72–94. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.07.072>
6. Redkva O.Z. (2017) Ekonomichna bezpeka mashynobuduvannya ahropromyslovoho kompleksu Ukrayiny [Economic security of mechanical engineering of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Bulletin of Odessa National University. Series: Economics*, vol. 22, issue 3, pp. 62–66. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_3_14
7. Cooperation between Ukraine and the EU countries in 2016-2019. (2022) The State Statistics Service of Ukraine. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>
8. Kengyel Á. (2022) Would Renationalisation and Co-financing of the Common Agricultural Policy Be Justified? *Inter-economics*, vol. 57, pp. 113–119. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10272-022-1038-5>
9. Key policy objectives of the CAP 2023-27. The common agricultural policy. Agriculture and rural development. Available at: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27/key-policy-objectives-cap-2023-27_en
10. Matthews A. (2018) The CAP in the 2021–2027 MFF Negotiations. *Intereconomics*, vol. 53, pp. 306–311. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10272-018-0773-0>

Svitlana Radziyevska, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, National Academy of Management

AGRO-ENVIRONMENTAL ASPECTS OF UKRAINE-EU TRADE UNDER THE DEEP AND COMPREHENSIVE FREE TRADE AGREEMENT

The agro-ecological aspects of Ukraine-EU goods trade under the Deep and Comprehensive Free Trade Agreement are highlighted. To achieve the goal of the study, the general scientific, as well as the special research methods are used (e.g., the experts' assessments, methods of structural, statistical, graphic analysis). The papers of foreign and leading Ukrainian economists, the EU official documents, the publications of the State Statistics Service of Ukraine serve the information base for the research. The in-depth analysis of the dynamics of the commodity structure of Ukraine's exports to the EU, as well as the thorough analysis of the dynamics of the commodity structure of Ukraine's imports from the EU countries during 2016-2021 are made. The revealed trends of the dynamics of the share of the main product groups in Ukraine's trade with the EU countries are discussed. The development of foreign trade relations between Ukraine and the EU countries is examined, where special focus is placed on the products of the agro-industrial complex and the food industry, which make up almost 30% of the total exports of Ukraine to the EU countries. It is emphasized that the common agricultural policy of the EU is reviewed to solve the current problems of the society - economic, social, as well as contribute to confronting the issues of environmental protection and climate change, while in Ukraine the corresponding programs, strategies, etc. are mostly of declarative nature and are not transformed into specific mechanisms for their practical implementation. The objectives of The Common Agricultural Policy for 2023-2027 are the following: to ensure a fair income for farmers; to increase competitiveness; to improve the position of farmers in the food chain; climate change action; environmental care; to preserve landscapes and biodiversity; to support generational renewal; vibrant rural areas; to protect food and health quality; fostering knowledge and innovation. The necessity of using the EU experience in elaboration, modernization, simplification, implementation of agricultural and foreign trade policies with the aim of introducing advanced practices in Ukraine, is substantiated.

Key words: EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Agreement, commodity structure of exports, commodity structure of imports, products of the agro-industrial complex and food industry, agricultural policy, foreign trade policy, the EU common agricultural policy.

Дата надходження до редакції: 28.07.2023 р.